

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії
Харківського національного
економічного університету
імені Семе́на Кузне́ця

Володимир ПОНОМАРЕНКО

2025 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

освітній ступінь «МАГІСТР»

спеціальність А1 «ОСВІТНІ НАУКИ»

освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки»

спеціальність С4 «ПСИХОЛОГІЯ»

освітньо-професійна програма «Психологія»

»

Харків
2025

Програма фахового іспиту складена відповідно до Програми предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2024 р. № 426.

Вступний фаховий іспит містить тестові завдання різного ступеню складності, призначено для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальностями А1 «Освітні науки», С4 «Психологія» (табл. 1).

Таблиця 1

Узагальнена структура вступного фахового іспиту

Найменування розділу	Питома вага розділу, %
1. Основи педагогіки та психології	13 – 17
2. Історія і теорія педагогіки та психології	20 – 30
3. Методи дослідження у педагогіці та психології	13 – 17
4. Прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості	40 – 50

КОГНІТИВНІ РІВНІ ОХОПЛЕННЯ

Рівень А. Необхідний кваліфікований рівень «Знання».

Рівень В. Необхідний кваліфікований рівень «Знання», «Розуміння».

Рівень С. Необхідний кваліфікований рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування».

Рівень D. Необхідний кваліфікований рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування» та «Аналіз» / «Синтез» / «Оцінка».

ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ІСПИТУ

№ з/п	Назва розділу та її зміст	Питома вага, %	Когнітивний рівень охоплення
1	РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ	13-17	
1.1	Педагогіка та психологія в структурі сучасних наук	5-7	
1.1.1	Педагогіка в структурі сучасних наук. Об'єкт, предмет, функції і завдання педагогіки. Педагогічні закономірності, принципи, форми, методи навчання.	0,5-1,5	В
1.1.2	Психологія в структурі сучасних наук.	0,5-1,5	В

	Предмет, завдання та принципи сучасної психології, її місце в системі наук. Об'єкт, предмет, функції і завдання психології.		
1.1.3	Педагогіка – наука про навчання і освіту особистості. Основні категорії педагогіки.	0,5-1,5	В
1.1.4	Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування.	0,5-1,5	В
1.1.5	Структура педагогічної науки, її галузі. Зв'язок педагогічної науки з іншими науками.	0,5-1,5	В
1.1.6	Структура сучасної психології. Фундаментальна та прикладна психологія	0,5-1,5	В
1.2	Загальні закономірності розвитку і соціалізації особистості	8-10	
1.2.1	Процес розвитку і формування особистості.. Напрями розвитку людини. Біологічні та соціальні чинники психічного розвитку особистості.	0,5-1,5	В
1.2.2.	Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «особистість», «індивідуальність».	0,5-1,5	В
1.2.3	Характеристика учня як суб'єкта освітнього процесу.	0,5-1,5	В
1.2.4	Вікова періодизація. Види розвитку і формування особистості. Основні фактори розвитку і формування особистості.	0,5-1,5	В
1.2.5	Мотиви і мотивація особистості. Роль діяльності, активності та спілкування в розвитку особистості.	0,5-1,5	В
1.2.6	Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня в освітньому процесі та її види. Сутність та характеристика освітньої діяльності учня.	0,5-1,5	В
1.2.7	Закономірності психічного розвитку та принципи навчання і виховання як основні механізми соціалізації та розвитку та розвитку особистості учня.	0,5-1,5	
1.2.8	Соціалізація особистості: сутність, етапи, механізми, суб'єкти та агенти.	0,5-1,5	С
1.2.9	Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві цілі та цілепокладання.	0,5-1,5	В

	Самоактуалізація та самореалізація особистості.		
2	РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ	20-30	
2.1	Педагогічна та психологічна думка XVII – початок XX ст.	8-12	
2.1.1	Значення педагогічних поглядів та діяльності Я.-А. Коменського.	0,5-1,5	В
2.1.2	Освітня діяльність і педагогічні погляди Г.Сковороди як основоположника теорії національного виховання.	0,5-1,5	В
2.1.3	Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича	0,5-1,5	В
2.1.4	«Вільне виховання» в педагогичній системі М. Монтесорі.	0,5-1,5	В
2.1.5	Просвітницька діяльність та педагогічні ідеї М.Грушевського.	0,5-1,5	В
2.1.6	Педагогічна діяльність, дидактичні погляди, ідеї відродження національної школи. К. Ушинського.	0,5-1,5	В
2.1.7	Вчення про обдарованість О. Лазурського.	0,5-1,5	В
2.1.8	Психологічна система В. Вундта.	0,5-1,5	В
2.1.9	Г. Еббінгауз: закони пам'яті. Крива забування Г. Еббінгауза.	0,5-1,5	В
2.1.10	Просвітницька і педагогічна діяльність М. Драгоманова, його педагогічні погляди, боротьба за українську національну систему	0,5-1,5	В
2.2	Педагогічна та психологічна думка XX – початку XXI ст.	13-17	
2.2.1	Психоаналітична теорія З. Фрейда. Структура особистості. Механізми психологічного захисту особистості.	1,5-2,5	В
2.2.2	Індивідуальна психологія А. Адлера. Комплекс меншовартості.	0,5-1,5	В
2.2.3	Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.	0,5-1,5	В
2.2.4	Неофройдизм (Е. Фром, Е. Еріксон). Біхевіоризм (Дж. Уотсон, Б. Скінер) та необіхвеіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс).	0,5-1,5	В
2.2.5	Ідея педагогічної психології С. Балея.	0,5-1,5	В
2.2.6	Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учня.	0,5-1,5	В

2.2.7	Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського.	0,5-1,5	В
2.2.8	С. Френе: школа успіху і радості.	0,5-1,5	В
2.2.9	Вальдорфська школа: ідеї цілісного виховання (Р. Штайнер).	0,5-1,5	В
2.2.10	Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка.	0,5-1,5	В
2.2.11	Теорія вчинку В. Роменця.	0,5-1,5	В
2.2.12	Виховний ідеал Г. Ващенка.	0,5-1,5	В
2.2.13	Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція).	0,5-1,5	В
3	РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЦІ ТА ПСИХОЛОГІЇ	13-17	
3.1	Планування та забезпечення якості дослідження	3,5-4,5	
3.1.1	Наукові дослідження в педагогіці та психології: різновиди, проблема, мета, завдання об'єкт, предмет.	0,5-1,5	В
3.1.2	Програма дослідження: структура, вимоги, етапи та гіпотези. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні	0,5-1,5	В
3.1.3	Вибірковий метод дослідження: генеральна сукупність, вибірка та її якості	0,5-1,5	В
3.1.4	Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність.	0,5-1,5	В
3.2	Методи збирання інформації	7-9	
3.2.1	Спостереження, його особливості, роль спостерігача.	3,5-4,5	В
3.2.2	Експериментальний метод психології: види етапи та особливості.	0,5-1,5	С
3.2.3	Тестування, його види та особливості.	0,5-1,5	В
3.2.4	Методи опитування: анкетування, інтерв'ювання, експертні опитування.	0,5-1,5	С
3.2.5	Експертні опитування (метод експертної оцінки). Види і процедура експертного опитування	0,5-1,5	В
3.2.6	Соціометрія: процедура застосування та інструментарію.	0,5-1,5	С
3.2.7	Метод аналізу продуктів діяльності (аналіз документів та контент-аналіз)	0,5-1,5	В
3.3	Методи аналізу емпіричних даних	2,5-3,5	
3.3.1	Вимірювання та його особливості.	0,5-1,5	В

3.3.2	Описові статистики.	0,5-1,5	В
3.3.3	Кореляційний зв'язок між змінними та коефіцієнти кореляції.	0,5-1,5	В
4	РОЗДІЛ 4. ПРИКЛАДНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	40-50	
4.1	Освіта і навчання особистості	18-22	
4.1.1	Дидактика як теорія освіти і навчання. Поняття про дидактику. Предмет і завдання сучасної дидактики. Основні дидактичні категорії: мета навчання, закономірності й принципи навчання, процес навчання, методи і засоби навчання, зміст навчання, організаційні форми навчання та контролю якості знань, умінь, компетентності. Здобутки дидактики на сучасному етапі розвитку школи.	1,5-2,5	В
4.1.2	Процес навчання як цілісна система. Методологічні основи процесу навчання (сутність, цілі, компоненти, структура, закони, цілісність).	2-3	С
4.1.3	Основні функції процесу навчання. Характеристика принципів навчання.	0,5-1,5	В
4.1.4	Зміст освіти. Поняття і сутність змісту освіти. Реалізація принципів гуманізації, гуманітаризації, фундаменталізації, індивідуалізації, інформатизації та диференціації при визначенні змісту освіти.	0,5-1,5	В
4.1.5	Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання – осмислення – розуміння – узагальнення – закріплення). Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань.	0,5-1,5	В
4.1.6	Методи навчання. Їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традиційні). Загальні вимоги до вибору методів навчання.	2-3	С
4.1.7	Засоби навчання: їх ознаки, функції та	0,5-1,5	В

	характеристика. Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні).		
4.1.8	Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове, дистанційне). Компетентнісний підхід у навчанні.	0,5-1,5	В
4.1.9	Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна.	0,5-1,5	В
4.1.10	Урок як форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Вимоги до підготовки вчителя до уроку.	0,5-1,5	С
4.1.11	Активні (соціально-психологічні) форми організації освітнього процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості.	0,5-1,5	В
4.1.12	Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, екскурсії, навчальні, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня.	0,5-1,5	В
4.1.13	Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика. Критерії, норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання.	1,5-2,5	С
4.1.14	Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, практичні, проблемні, ігрові, інтерактивні).	0,5-1,5	В
4.1.15	Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.	0,5-1,5	В
4.2	Виховання особистості	8-12	
4.2.1	Сутність і структура процесу виховання, його мета і завдання. Поняття виховного впливу та взаємовпливу.	0,5-1,5	В
4.2.2	Принципи процесу виховання.	0,5-1,5	В

	Характеристика основних принципів виховання.		
4.2.3	Зміст процесу виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, валеологічне, трудове, екологічне, статево-гендерне, правове, економічне).	1,5-2,5	С
4.2.4	Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепція особистісно-орієнтованого виховання.	0,5-1,5	В
4.2.5	Методи виховання. Групи методів: формування свідомості особистості; організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.	2-3	С
4.2.6	Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи.	0,5-1,5	В
4.2.7	Виховна взаємодія «вчитель–учень». Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи школи з батьками учнів.	0,5-1,5	В
4.2.8	Учніське самоврядування, його види. Органи учнівського самоврядування. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні. Формальні та неформальні групи учнів.	0,5-1,5	В
4.3	Особистість у життєвому та професійному просторі	12-16	
4.3.1	Соціально-психологічна структура особистості. Соціальний статус: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Соціальна позиція особистості.	1,5-2,5	С
4.3.2	Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи (поняття, види, соціальні та	1,5-2,5	С

	педагогічні функції та вплив). Гендерні ролі. Гендерні упередження і дискримінація. Сексизм.		
4.3.3	Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Вчитель як суб'єкт професійної діяльності.	1,5-2,5	В
4.3.4	Особистість вчителя та його педагогічна майстерність. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне (емоційне) вигорання педагога.	0,5-1,5	В
4.3.5	Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування.	0,5-1,5	В
4.3.6	Конфлікти і конфліктні ситуації. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Конфлікти в освітньому середовищі. Стилi поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосу	0,5-1,5	С
4.3.7	Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів. Медіація як форма врегулювання конфліктів.	0,5-1,5	В
4.3.8	Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіації. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, тренінгові програми, створення ситуації успіху.	1,5-2,5	В
4.3.9	Управління в системі освіти. Управлінська діяльність. Лідерство, керівництво, супровід у професійній діяльності вчителя. Стилi	1-2	В

	керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.		
--	--	--	--

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України: підруч. Київ : Либідь, 2006. 420 с.
2. Богдан Ж., Мовчан Я. Гендерна психологія : навч.-метод. посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 155 с. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/51465>
3. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Дніпропетровськ : Акцент, 2014. 416 с.
5. Даценко О.А. Основи соціальної психології: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2018. 143 с.
6. Дуткевич Т. Загальна психологія. Київ: ЦНЛ, 2019. 388 с.
7. Корольчук М. С., Крайнюк В. М., Марченко В. М. Основи психології: опорні конспекти, схеми, методики. Київ : Ніка-Центр, 2018. 320 с.
8. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. [2-ге вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2019. 124 с.
9. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.-метод. посібник. Вид. 4-те, Навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
10. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посіб. Харків: ОВС, 2002. 400 с.
11. Луначек В. Е. Педагогічний менеджмент : навчальний посібник. 2-е вид., випр. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. 512 с.
12. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 360 с.
13. Максименко С. Загальна психологія. Київ: ЦНЛ, 2019. 272 с.
14. Малафіїк І.В. Дидактика: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2005. 397 с.
15. Мартиненко С.М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка: навч. посіб. Київ: МАУП, 2002. 176 с.
16. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.
17. Основи психології. Заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. Київ: Либідь, 2018. 632 с.
18. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. ; За ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища шк., 1997. 349 с.
19. Педагогічна психологія: конспект лекцій, методичні вказівки та контрольні завдання з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти очної та заочної форми навчання за спеціальністю 053 «Психологія» /

- упоряд. Ж. Богдан, Т. Солодовник. Харків: НТУ «ХПІ», 2022. 72 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/c2942493-64ee-48e8-98a3-8681417ce796/content>
20. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики. Київ. Вид-во: Університетська книга. 2019. 442 с.
21. Полякова Г.А., Борова Т.А. Педагогіка: навчальний посібник. Харків: Вид. «ІНЖЕК», 2011. 368 с.
22. Програма предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2024 р. № 426. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2024/Zatverdzeni.prohramy.YEVI.YEFVV/01.04.2024/Pro.zatv.Prohr.predm.testu.z.pedahohiky.ta.psykholohiyi-nakaz-426-01.04.2024.pdf>
23. Сергєєнкова О. П. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 376 с.
24. Сисоєва С.О., Кристоичук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.
25. Учнівське самоврядування; структура, зміст і концепція розвитку, проектна діяльність, досвідорганізації. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 112 с

Інформаційні ресурси

26. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
27. Про позашкільну освіту : Закон України № 1841-III від 22.06.2000 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом № 2581- VIII від 04.11.2018 р.). URL: : <https://zakon.rada.gov.ua>
28. Про повну загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 463-IX від 16 січня 2020 року р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
29. Навчальні матеріали онлайн / Психологія. URL: <https://pidru4niki.com/psihologiya/>
30. Безкоштовна бібліотека підручників. URL: <http://www.info-library.com.ua/>
31. Енциклопедія практичної психології URL: <http://psychologis.com.ua/>
32. Сайт «Освіта.ua». URL: <https://osvita.ua/>

Голова атестаційної комісії

Жанна БОГДАН